

A

CCE RR/PR/PF/ NSR/NSPR FULL SYLLABUS

ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯ ಮಂಡಲಿ,

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 003

KARNATAKA SCHOOL EXAMINATION AND ASSESSMENT BOARD,
MALLESHWARAM, BENGALURU - 560 003

ಆಗಸ್ಟ್ 2024 ರ ಪರೀಕ್ಷೆ-3

AUGUST 2024 EXAMINATION-3

ಮಾದರಿ ಉತ್ತರಗಳು

MODEL ANSWERS

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : 16-S

CODE No. : 16-S

ವಿಷಯ : ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆ — ಸಂಸ್ಕೃತ

Subject : First Language — SANSKRIT

प्रथमभाषा — संस्कृतम्

(ಶಾಲಾ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / ಖಾಸಗಿ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / ಖಾಸಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ /
ಎನ್.ಎಸ್.ಆರ್. / ಎನ್.ಎಸ್.ಪಿ.ಆರ್.)

(Regular Repeater / Private Repeater / Private Fresh / NSR / NSPR)

ದಿನಾಂಕ : 02. 08. 2024]

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 100

Date : 02. 08. 2024]

[Max. Marks : 100

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
I. 1.	अधोलिखितेभ्यः प्रश्नेभ्यः चत्वारः विकल्पाः प्रदत्ताः । तेषु समुचितं विकल्पं चित्वा क्रमाक्षरेण सह लिखत । 'भुजङ्गः' अस्य समानार्थकपदम् इदं भवति । (A) दर्पः (B) सर्पः (C) कन्दर्पः (D) सुदर्पः उत्तरम् : (B) सर्पः	6 × 1 = 6 1

CCE-III-RR/PR/PF/NSR/NSPR(A)/111/7109 (MA)

[Turn over

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
2.	<p>‘स्मृतः’ अस्य विरुद्धार्थकपदम् इदं भवति ।</p> <p>(A) अस्मृतः (B) नस्मृतः</p> <p>(C) स्मृतिः (D) विस्मृतः</p> <p>उत्तरम् : (D) विस्मृतः</p>	1
3.	<p>‘नायकः’ अस्य स्त्रीलिङ्गरूपम् इदं भवति ।</p> <p>(A) नायिका (B) नायकी</p> <p>(C) नायकि (D) नायिके</p> <p>उत्तरम् : (A) नायिका</p>	1
4.	<p>‘अवर्णयत्’ अत्र एषः लकारः वर्तते ।</p> <p>(A) लट् (B) लङ्</p> <p>(C) लिट् (D) लोट्</p> <p>उत्तरम् : (B) लङ्</p>	1
5.	<p>‘अहम्’ अत्र एषा विभक्तिः वर्तते ।</p> <p>(A) प्रथमाविभक्तिः (B) द्वितीयाविभक्तिः</p> <p>(C) पञ्चमीविभक्तिः (D) तृतीयाविभक्तिः</p> <p>उत्तरम् : (A) प्रथमाविभक्तिः</p>	1
6.	<p>वृत्रासुरः जनान् पीडयति स्म । अत्र रेखाङ्कितपदस्य प्रश्नवाचकपदम् इदं भवति ।</p> <p>(A) कः (B) केन</p> <p>(C) कदा (D) कस्मै</p> <p>उत्तरम् : (A) कः</p>	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
II.	चतुर्थं पदं लिखत ।	4 × 1 = 4
7.	कस्यस्विद्धनम् – मा गृधः :: इदं जगत् – । उत्तरम् : ईशावास्यम् ।	1
8.	वृत्रासुरः – राक्षसः :: दधीचिः – । उत्तरम् : महर्षिः ।	1
9.	मोघल्चक्रवर्ती – औरङ्गजेबः :: केळदीसाम्राज्ञी – । उत्तरम् : चन्नम्मा ।	1
10.	गणपतिः – मुनिः :: रमणः – । उत्तरम् : महर्षिः ।	1
III.	एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।	7 × 1 = 7
11.	सरस्वती नद्याः तीरे कस्य आश्रमः आसीत् ? उत्तरम् : सरस्वती नद्याः तीरे दधीचेः आश्रमः आसीत् ।	1
12.	कः भूमिं परितः प्रदक्षिणं करोति ? उत्तरम् : चन्द्रः भूमिं परितः प्रदक्षिणं करोति ।	1
13.	बाल्ये शास्त्रिमहोदयस्य गृहपरिसरः कथम् आसीत् ? उत्तरम् : बाल्ये शास्त्रिमहोदयस्य गृहपरिसरः संस्कृतमयः आसीत् ।	1
14.	इदं सर्वं केन वास्यम् ? उत्तरम् : इदं सर्वम् ईशावास्यम् ।	1
15.	पाण्डवेषु कः राजपदवीम् अलभत ? उत्तरम् : पाण्डवेषु युधिष्ठिरः राजपदवीम् अलभत ।	1
16.	दुःखितः ध्रुवः कस्याः समीपम् अगच्छत् ? उत्तरम् : दुःखितः ध्रुवः मातुः समीपम् अगच्छत् ।	1
17.	रमणमहर्षेः कस्मिन् विषये अनास्था आसीत् ? उत्तरम् : रमणमहर्षेः बाह्य विषये अनास्था आसीत् ।	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
IV.	द्वित्रैः वाक्यैः उत्तरं लिखत ।	4 × 2 = 8
18.	डा० सत्यव्रतशास्त्रिमहोदयेन प्राप्ताः देशीयाः प्रशस्तयः का ? उत्तरम् : डा० सत्यव्रतशास्त्रिमहोदयेन प्राप्ताः देशीयाः प्रशस्तयः - ज्ञानपीठप्रशस्तिः, पद्मश्रीप्रशस्तिः, कालिदासप्रशस्तिः, राष्ट्रपतिप्रशस्तिः, साहित्यअकाडमीप्रशस्तिः, विद्यावाचस्पतिप्रशस्तिः इत्यादयः ।	2
19.	भोजस्य जन्मपत्रिकां दृष्ट्वा दैवज्ञः किमाह ? उत्तरम् : भोजस्य जन्मपत्रिकां दृष्ट्वा दैवज्ञः “पञ्चाषत् पञ्चवर्षाणि, सप्तमासा दिनत्रयम् भोजकुमारः सगौडं दक्षिणापथं पालयति” इत्याह ।	2
20.	कविः कीदृशीं मातरं नमामि इति वदति । उत्तरम् : शैलशृङ्गवासिनीं दयादृष्टियुक्तां, मङ्गलाङ्गशोभितां चराचरादि वस्तूनां नायिकाम्, वीणादिवाद्यनादेन सन्तुष्टां, राजाधिराजैः पूजितां भारताम्बिकां सदा नमामि इति कविः वदति ।	2
21.	हिमलिङ्गं कदा दर्शनयोग्यं भवति ? कौ अमरत्वं प्राप्तवन्तौ ? उत्तरम् : हिमलिङ्गं श्रावणमासे दर्शनयोग्यं भवति । श्वेतपारावतौ अमरत्वं प्राप्तवन्तौ ।	2
V.	सूचनानुसारम् उत्तरं लिखत ।	4 × 2 = 8
22.	सन्धिं विभज्य नाम लिखत । a) मुनिरिति । b) अस्मन्मित्रम् । उत्तरम् : a) मुनिः + इति → विसर्गसन्धिः । b) अस्मत् + मित्रम् → अनुनासिकसन्धिः ।	1 × 2 = 2 1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
23.	<p>विग्रहवाक्यं विलिख्य समासनाम लिखत ।</p> <p>a) प्रतिवर्षम् ।</p> <p>b) नीलकण्ठः ।</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>समासं कृत्वा समासनाम लिखत ।</p> <p>a) ग्रहस्य समीपम् =</p> <p>b) प्राप्तम् उदकं यं सः =</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>a) वर्षं वर्षं प्रति → अव्ययीभावसमासः ।</p> <p>b) नीलः कण्ठः यस्य सः → बहुव्रीहिसमासः ।</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>a) उपग्रहम् → अव्ययीभावसमासः ।</p> <p>b) प्राप्तोदकम् → बहुव्रीहिसमासः ।</p>	<p>1 × 2 = 2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
24.	<p>वाक्ये विद्यमानं कृदन्तपदं चित्वा प्रत्ययस्य नाम लिखत ।</p> <p>a) बालकः पाठं पठितवान् ।</p> <p>b) छात्रः अध्येतुं शालां गच्छति ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>a) पठितवान् = 'तवत्' प्रत्ययः ।</p> <p>b) अध्येतुं = 'तुमन्' प्रत्ययः ।</p>	<p>1 × 2 = 2</p> <p>1</p> <p>1</p>
25.	<p>प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत ।</p> <p>a) बालकः पाठं पठति ।</p> <p>b) मया जलं पीयते ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>a) बालकेन पाठः पठ्यते ।</p> <p>b) अहं जलं पिबामि ।</p>	<p>1 × 2 = 2</p> <p>1</p> <p>1</p>

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
VI.	संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत ।	1 × 2 = 2
26.	<p>ಮೈಸೂರು ನಗರವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಗರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ದಸರಾ ಮಹೋತ್ಸವವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ.</p> <p>Mysore city is famous as a cultural city. Every year the world famous Dussehra festival is takes place.</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>मैसूरुनगरं सांस्कृतिकनगरमिति प्रसिद्धमस्ति । अत्र प्रतिवर्षं विश्वविख्यात दसरामहोत्सवः प्रचलति ।</p>	2
VII.	कर्नाटकभाषया, आङ्ग्लभाषया वा अनुवादं कुरुत ।	1 × 2 = 2
27.	<p>पर्वतराजहिमालयः भारतस्य उत्तरभागे विराजते । अस्य प्राकृतिकसौन्दर्यं रमणीयं वर्तते ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>ಪರ್ವತಗಳ ರಾಜನಾದ ಹಿಮಾಲಯವು ಭಾರತದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವು ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ.</p>	2
VIII.	यथानिर्देशम् उत्तरं त्रिचतुरैः वाक्यैः लिखत ।	4 × 3 = 12
28.	<p>“किं भवेत् मम समीपे” ।</p> <p>कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ?</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>‘त्यागधनः’ इति पाठः ।</p> <p>दधीचिः अवदत् ।</p> <p>इन्द्रम् अवदत् ।</p>	1 1 1
29.	<p>‘लीलावती’ इति ग्रन्थे बहवः विषयाः निरूपिताः खलु ?</p> <p>कः पाठः ? का वदति ? कस्य ग्रन्थः एषः ?</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>‘भारतीयविज्ञानम्’ इति पाठः ।</p> <p>अरून्धती अवदत् ।</p> <p>‘लीलावती’ भास्कराचार्यस्य ग्रन्थः ।</p>	1 1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
30.	<p>“किन्तु भवन्तं परिश्रान्तं पश्यामि” । कः पाठः ? का अवदत् ? अत्र परिश्रान्तः कः ? उत्तरम् : ‘अभयदायिनी’ इति पाठः । चन्नम्मा अवदत् । अत्र परिश्रान्तः राजारामः ।</p>	<p>1 1 1</p>
31.	<p>“जग्राह सहसा रविम्” । कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ? उत्तरम् : ‘मारुतेः महिमा’ इति पाठः । राहुः अवदत् । इन्द्रम् अवदत् ।</p>	<p>1 1 1</p>
IX.	कवेः देश-काल-कृतीनां विषये त्रिचतुरैः वाक्यैः उत्तरं लिखत ।	2 × 3 = 6
32.	<p>डा० के०एस्० नागराजन् । उत्तरम् : कविः : डा० के०एस्० नागराजन् । देशः : बेङ्गलूरुनगरम् (विलसन् गार्डन) कालः : क्रि.श. विंशतिशतकम् । कृतयः : * श्रीसीतास्वयंवरम् । } काव्यद्वयम् * श्री शबरीविलासम् । } * उन्मत्तकीयकम् । } नाटकद्वयम् * गुरुशापम् । }</p>	<p>1 1 1</p>
33.	<p>भासः । उत्तरम् : कविः : भासः । देशः : दक्षिणभारतम् । कालः : क्रि.श.पू. पञ्चमं शतकम् । कृतयः : स्वप्नवासवदत्तम्, कर्णभारम् प्रतिमानाटकम्, दूतघटोत्कचम् इत्यादीनि चतुर्दशरूपकाणि ।</p>	<p>1 1 1</p>

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
X.	पद्यपाठस्य नाम उल्लिख्य तात्पर्यं पञ्चषैः वाक्यैः कर्नाटकभाषया, संस्कृतभाषया, आङ्ग्लभाषया वा लिखत ।	3 × 3 = 9
34.	यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति । सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥ उत्तरम् : ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'उपनिषद्वचनम्' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಯಾವನು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನೋಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅಂತವನು ಜಿಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.	3
35.	आत्मशक्तिवर्धिता विशालदृष्टिसंयुता द्वेषभाववर्जिता निरन्तरं सुखप्रदा । राष्ट्रसत्वधारिणी तमः प्रखण्डखण्डिनी भारतीयभावना विवृद्धिमेतुभारते ॥ उत्तरम् : ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'भारतीयभावना' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವಳೂ, ಉದಾರ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳೂ, ವೈರತ್ವದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಇರುವವಳೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂದಾಕಾರವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವವಳೂ, ಈ ರೀತಿಯ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಭಾರತೀಯತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿ.	3
36.	ऐरावतं ततो दृष्ट्वा महत्तदिदमित्यपि । फलं मत्वा हस्तिराजमभिद्रुवाव मारुतिः ॥ अथवा आङ्गिको वाचिकश्चैव आहार्यः सात्विकस्तथा । चत्वारोऽभिनयाह्येते विज्ञेया नाट्यसंश्रयाः ॥	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	<p>उत्तरम् :</p> <p>ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'माहते: महिमा' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.</p> <p>ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಲಕನಾದ ಆಂಜನೇಯನು ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಹಣ್ಣು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಹಿಡಿಯಲು ಹೊರಟನು.</p> <p>ಅಥವಾ</p> <p>ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'नाट्यांशाः' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.</p> <p>ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಆಂಗಿಕ, ವಾಚಿಕ, ಆಹಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಅಭಿನಯವನ್ನು ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.</p>	3
XI.	वाक्ये विद्यमानम् अलङ्कारं सलक्षणं समन्वयत ।	1 × 3 = 3
37.	<p>कमलमिव चारु वदनम् ।</p> <p>अथवा</p> <p>इन्दुः इन्दुरिव श्रीमान् ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>अलङ्कारस्य नाम : उपमालङ्कारः ।</p> <p>लक्षणम् : उपमा यत्र सादृश्यलक्ष्मीः उल्लसति द्वयोः ।</p> <p>समन्वयः : उपमानम् - कमलम् ।</p> <p>उपमेयम् - वदनम् ।</p> <p>उपमावाचकम् - इव ।</p> <p>साधारणधर्मः - चारुत्वम् ।</p> <p>अथवा</p> <p>अलङ्कारस्य नाम : अनन्वयः</p> <p>लक्षणम् : उपमानोपमेयत्वं यदा एकस्यैव वस्तुनः ।</p> <p>समन्वयः : अस्मिन् उदाहरणे 'इन्दुः' इति एकस्यैव वस्तुनः उपमानोपमेयत्वं प्रकल्पितम् ।</p>	1 1 1 1 1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्												
XII. 38.	<p>प्रस्तारं विलिख्य गणविभागं कृत्वा छन्दोनाम लिखत ।</p> <p>पुराणमित्येव न साधु सर्वम् ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>ज</td> <td>त</td> <td>ज</td> <td>गु गु</td> </tr> <tr> <td>U - U</td> <td>- - U</td> <td>U - U</td> <td>- -</td> </tr> <tr> <td>पुराण</td> <td>मित्येव</td> <td>न साधु</td> <td>सर्वम्</td> </tr> </table> <p>छन्दोनाम : उपेन्द्रवज्र ।</p> <p>प्रतिपादे अक्षराणि : 11, एकादश अक्षराणि</p> <p>गणाः : ज-त-ज-गुरुः-गुरुः ।</p>	ज	त	ज	गु गु	U - U	- - U	U - U	- -	पुराण	मित्येव	न साधु	सर्वम्	<p>1 × 3 = 3</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
ज	त	ज	गु गु											
U - U	- - U	U - U	- -											
पुराण	मित्येव	न साधु	सर्वम्											
XIII. 39.	<p>पद्यं पूर्यत ।</p> <p>क्षारं जलं</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>..... समुद्गिरन्ति ॥</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>क्षारं जलं वारिमुचः पिबन्ति ।</p> <p>तदेव कृत्वा मधुरं वमन्ति ।</p> <p>सन्तस्तथा दुर्जनदुर्वचांसि ।</p> <p>पीत्वा च सूक्तानि समुद्गिरन्ति ॥</p>	<p>1 × 4 = 4</p> <p>4</p>												
XIV. 40.	<p>दशवाक्यैः उत्तरं कर्नाटकभाषया, संस्कृतभाषया, आङ्ग्लभाषया वा लिखत ।</p> <p>किमर्थं मुञ्जः भोजं मारयितुं प्रयतते ?</p> <p>अथवा</p> <p>डा० सत्यव्रतशास्त्रिमहोदयस्य बाल्यजीवनं विवृणुत ।</p>	<p>3 × 4 = 12</p>												

ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉತ್ತರಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನ
	<p>ಉತ್ತರ : * ಧಾರಾನಗರದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುಲನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನ ಜನನವಾಯಿತು. ಮಗುವಿಗೆ 'ಭೋಜ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. * ಭೋಜಕುಮಾರನಿಗೆ 5 ವರ್ಷಗಳಾದಾಗ ಸಿಂಧುಲ ರಾಜನು ತನಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಮುಂಜನು ಬಲಶಾಲಿ, ಮಗನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನು ಹಾಗಾಗಿ ಮುಂಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭೋಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. * ಸಿಂಧುಲ ರಾಜನ ಮರಣಾನಂತರ ಮುಂಜರಾಜನು ಭೋಜಕುಮಾರನನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. * ಮುಂಜರಾಜನು ದೈವಜ್ಞರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಭೋಜಕುಮಾರನ ಜಾತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದನು. ಆಗ ದೈವಜ್ಞರು "ಈ ಭೋಜಕುಮಾರನು 55 ವರ್ಷಗಳ 7 ತಿಂಗಳು 3 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಗೌಡದೇಶದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ." ಎಂದರು. * ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮುಂಜರಾಜ "ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಭೋಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಒಲಿದರೆ ನಾನಿದ್ದೂ ಸತ್ತಂತೆ" ಎಂದು ತಿಳಿದು ರಾಜ್ಯದಾಸೆಯಿಂದ ಭೋಜಕುಮಾರನನ್ನು ಸಾಯಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. ಅಥವಾ</p>	4

ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉತ್ತರಣಿ	ಅಡ್ಡ ವಿಭಜನ
	<ul style="list-style-type: none"> * ಡಾ ಸತ್ಯವ್ರತಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1930 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 29 ರಂದು ಅವಿಭಾಜಿತ ಲಾಹೋರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. * ತಂದೆ ಜಾರುದೇವಶಾಸ್ತ್ರಿ, ತಾಯಿ ರಾಮರಬೀ. * ತಂದೆಯವರು 'ಅಭಿನವ ಪಾಣಿನಿ' ಎಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದವರು, ವ್ಯಾಕರಣ ತಜ್ಞರು, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಧಾವಿಗಳು. * ಅವರ ತಾಯಿಯವರೂ ಸಹ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. * ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಾಲಕನಾದ ಸತ್ಯವ್ರತರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. * ಇವರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ತಂದೆಯವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. * ಅನಂತರ ವಾರಣಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾಂಸರ ಬಳಿ ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದರು. * ಪಂಜಾಬ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎ. ಹಾಗೂ ಎಂ.ಎ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. * 'ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ'ದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ) ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. 	

ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉತ್ತರಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನ
41.	<p>ಪದ್ಯಭಾಗೆ ನಿರೂಪಿತಾನ್ ನಾಟ್ಯಾಶಾನ್ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಲಿಖತ </p> <p>ಉತ್ತರಮ್ :</p> <ul style="list-style-type: none"> * ಭರತಮುನಿಯು 'ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ' ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತನ್ನ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, * ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ, ಕರುಣ, ರೌದ್ರ, ವೀರ, ಭಯಾನಕ, ಬೀಭತ್ಸ, ಅದ್ಭುತ ಹಾಗೂ ಶಾಂತ ಎಂಬ ನವರಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. * ರತಿ, ಹಾಸ, ಶೋಕ, ಕ್ರೋಧ, ಉತ್ಸಾಹ, ಭಯ, ಜಿಗುಪ್ಸಾ, ವಿಸ್ಮಯ ಹಾಗೂ ಶಮ ಎಂಬ ನವಸ್ಥಾಯೀಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. * ಅಂಗಿಕ, ವಾಚಿಕ, ಆಹಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಅಭಿನಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. * ಶರೀರದಿಂದ (ಕಂಠ) ಹಾಗೂ ಕೊಳಲು ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ನಿಷಾದ (ನಿ), ರಿಷಭ (ರಿ), ಗಾಂಧಾರ (ಗ), ಷಡ್ಜ (ಸ), ಮಧ್ಯಮ (ಮ), ದೈವತ (ದ) ಹಾಗೂ ಪಂಚಮ (ಪ) ಎಂದು ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳನ್ನು ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. * ತತ, ಅವನದ್ಧ, ಘನ ಹಾಗೂ ಸುಷಿರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯಿಂದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. * 'ತತ' ಎಂದರೆ ತಂತೀವಾದ್ಯ, 'ಅವನದ್ಧ' ಎಂದರೆ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಾದ್ಯ. 'ಘನ' ಎಂದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಾದ್ಯ. ವಿಶೇಷ ಸುಷಿರ ಎಂದರೆ ಕೊಳಲೇ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿವೆ. * ನಾಟಕವೇ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿಯರನ್ನು ದಿವ್ಯಾ ನೃಪಪತ್ನೀ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಗಣಿಕಾ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. 	4

ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉತ್ತರಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನ
42.	<p>ಪಠ್ಯಾನುಗುಣಮ್ ಆರೋಗ್ಯನಿಯಮಾನ್ ಸಙ್ಗ್ರಹ ಲಿಖತ </p> <p>ಉತ್ತರಮ್ :</p> <ul style="list-style-type: none"> * ಆಯುರ್ವೇದವು ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. * ಚರಕ, ಸುಶ್ರುತರು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯರು. * ಹಿತ, ಅಹಿತ, ಸುಖ, ದುಃಖ ಹೀಗೆ ಆಯುಷ್ಯವು ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿದೆ. ಯಾವುದು ಹಿತ, ಯಾವುದು ಅಹಿತ, ಆಯುಷ್ಯದ ಮಾನವೇನು ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಆಯುರ್ವೇದ. * ಸಮದೋಷ ಸಮಅಗ್ನಿ, ಸಮಧಾತು, ಮಲಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಆತ್ಮ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದವನನ್ನು 'ಸ್ವಸ್ಥ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. * ಯಾರು ಪ್ರತಿದಿನ ಸೂರ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತವರು ದೀರ್ಘಾವದ ಆಯುಷ್ಯ ಬಲ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. * ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ರೋಗಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ (ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ) ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೋಗಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. * ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರತಿದಿನ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀ, ಪುಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯದ ವರ್ಧನೆ (ಹೆಚ್ಚಳ) ವಾಗುತ್ತದೆ. * ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂದಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಕೇವಲ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ದುಃಖದಿಂದ ದೂರವಾಗಲು ತತ್ಕ್ಷಣಿಜ್ಞಾಸೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. 	4

ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉತ್ತರಣಿ	ಅಂಕ ವಿಭಜನ
	<p>* ಹಿತವಾಗಿ, ಮಿತವಾಗಿ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಪಘೃತರ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯಿಂದಾಗುವ ರೋಗವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>* ಅತಿಯಾದ ನೀರು ಸೇವನೆ, ವಿಷಯುಕ್ತ ಆಹಾರದ ಸೇವೆ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವುದು, ರಾತ್ರಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವುದು, ಮಲ, ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಈ ಆರು ರೀತಿಯಿಂದ ರೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.</p>	
XV.	ಅಧೋಲಿಖಿತಮ್ ಅನುಚ್ಛೇದಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ ಉತ್ತರತ ।	1 × 4 = 4
43.	<p>एकदा राजकुमारः सिद्धार्थः विहारार्थम् उपवनं गतः । सहसा क्रन्दन-ध्वनिं श्रुत्वा सः इतस्ततः अपश्यत् । बाणेन विद्धः एकः हंसः भूमौ पतितः आसीत् । एतद् दृष्ट्वा सिद्धार्थस्य चित्तं करुणया व्याकुलं जातम् । सः धावित्वा हंसस्य शरीरात् बाणं निष्कास्य तम् अङ्गे आधारयत् । अत्रान्तरे देवदत्तः धावन् तत्र प्राप्तः । सिद्धार्थस्य हस्ते हंसं दृष्ट्वा सः उच्चैः अवदत् “सिद्धार्थ ! एषः मम हंसः । मया बाणेन निपातितः । अतः मह्यं देहि” सिद्धार्थः दृढतया अवदत् “अहम् अस्य रक्षकः अस्मि” । तदा तौ विवादं कुर्वन्तौ राजसभां गतौ । राजा सर्वं वृत्तान्तम् आकर्ण्य आदिशत् - “यस्य पार्श्वे हंसः आगमिष्यति तस्यैव भविष्यति” इति । हंसः सिद्धार्थस्य समीपं गतवान् । सत्यमिदम् - ‘भक्षकात् रक्षकः श्रेयान्’ ।</p> <p>प्रश्नाः -</p> <p>i) कः भूमौ पतितः आसीत् ?</p> <p>ii) हंसः कस्य समीपं गतवान् ?</p> <p>iii) सिद्धार्थस्य चित्तं किं जातम् ?</p> <p>iv) हंसस्य रक्षकः कः ?</p>	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	<p>उत्तरम् :</p> <p>i) एकः हंसः भूमौ पतितः आसीत् ।</p> <p>ii) हंसः सिद्धार्थस्य समीपं गतवान् ।</p> <p>iii) सिद्धार्थस्य चित्तं करुणया व्याकुलं जातम् ।</p> <p>iv) सिद्धार्थः हंसस्य रक्षकः ।</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
XVI.	<p>पत्रं लिखत ।</p>	1 × 5 = 5
44.	<p>रामनगरमण्डलस्य सर्वकारीयप्रौढशालायाः छात्र/छात्रा इति मत्वा देवताकार्यनिमित्तं दिनद्वयस्य विरामं सम्प्रार्थ्य कक्ष्याध्यापकं प्रति पत्रं लिखत ।</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>प्रवासार्थं धनं प्रेषयितुं पितरं/मातरं प्रति पत्रं लिखत ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p style="text-align: center;">विरामपत्रम्</p> <p>* सकाशात् -</p> <p>* सविधे -</p> <p>* विषयः विवरणञ्च -</p> <p>* समापनम् -</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>पितरं प्रति पत्रम् ।</p> <p>* उपक्रमः सम्बोधनं च -</p> <p>* विषय विवरणम् -</p> <p>* हस्ताङ्कनम् -</p> <p>* पत्रसङ्केतः -</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
XVII.	<p>दशवाक्यैः प्रबन्धं लिखत ।</p>	1 × 5 = 5
45.	<p>परिसरस्य संरक्षणम् ।</p> <p style="text-align: center;">अथवा</p> <p>स्वातन्त्र्योत्सवः ।</p> <p>उत्तरम् :</p> <p>i) पीठिका ।</p> <p>ii) विषयनिरूपणम् ।</p> <p>iii) उपसंहारः ।</p>	<p>1</p> <p>3</p> <p>1</p>